HANKEN SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN
ARKADIAGATAN 22, PB 479, FI-00101 HELSINGFORS, FINLAND
TEL +358 (0)29 431 331
WWW.HANKEN.FI

Helsinki 29-04-2025

ASIANTUNTIJALAUSUNTO [käännös ruotsista]

Tässä lausunnossa Centre for Corporate Responsibility (CCR), joka on Kauppakorkeakoulu Hankenin alainen tutkimuskeskus jolla on laaja tutkimukseen perustuvaa asiantuntemusta[1] [2] [3] koskien suomalaisia yrityksiä ja asianmukaista huolellisuusvelvoitetta, esittää lausuntonsa U 13/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietyistä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevista vaatimuksista (COM(2025) 81 final) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 muuttamisesta rajalle perustetun hiilidioksidipäästöjen säätömekanismin yksinkertaistamisen ja vahvistamisen osalta (COM(2025) 87 final)– mutta ainoastaan **niistä kohdista**, jotka liittyvät **yritysten kestävän kehityksen huolellisuusvelvoitedirektiiviin** (direktiivi 2024/1760, jäljempänä *yritysvastuudirektiivi).*

TAUSTA: Haluamme ensin kiittää valtioneuvostoa selkeästä ja hyvin jäsennellystä kirjelmästä, joka mahdollistaa analyysin ja ehdotuksen tarkastelun tarvittavalla yksityiskohtaisuudella, ja tavalla, joka ei yhdistä kolmen eri direktiivin logiikkaa ja niiden vaikutuksia, vaikka kaikki kolme liittyvät kestävään kehitykseen.

Lausuntomme perustuu oletukseen, että seuraava kirjelmä yritysvastuudirektiivin muutosehdotuksessa on oikea ja totuudenmukainen: ”…uutoksilla pyritään yksinkertaistamaan ja keventämään yritysten kestävää toimintaa koskevia huolellisuusvelvoitteita **heikentämättä direktiivin tavoitteita**” (COM(2025) 81 final) direktiivin tavoitteet ovat: *”**pyritään varmistamaan,** että **sisämarkkinoilla toimivat yritykset** edistävät kestävää kehitystä ja talouksien ja yhteiskuntien kestävyyteen **siirtymistä yritysten omiin, niiden tytäryritysten ja yritysten toimintaketjuihin kuuluvien niiden liikekumppaneiden toimintoihin liittyvien tosiasiallisten tai mahdollisten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistamisen, tarvittaessa priorisoinnin, ehkäisemisen, lieventämisen, lopettamisen, minimoimisen ja korjaamisen kautta ja varmistavat oikeussuojan ja oikeussuojakeinojen saatavuuden** niille, joihin tämä velvollisuuden noudattamatta jättäminen vaikuttaa.”* (EU, 2024/1760, Artikla 16). Tämä on keskeistä, muun muassa siksi, että mediassa on ollut lausuntoja myös suomalaisilta kansanedustajilta, jotka ovat lausuneet, että yritysvastuudirektiivin tarkoitus olisi raportointi – mikä ei pidä paikkaansa, mutta samalla se osoittaa, että myös päättäjillä on vaikeuksia erottaa CSDDD ja CSRD toisistaan. Muutosten vaikutukset yritysten asianmukaisen huolellisuuden direktiiviin ovat kiistatta suurempia ja perustavanlaatuisempia kuin CSRD:ssä, koska muutokset yritysvastuudirektiiviin heikentävät oleellisesti direktiivin tarkoitusta ja tavoitteita.

YHTEENVETO: Valtioneuvoston U-kirjelmä (s.19) toteaa aivan oikein, että "*Voidaan arvioida, että ehdotetut muutokset vievät huolellisuusvelvoitteen lakitasoista sääntelyä kauemmas kansainvälisistä vapaaehtoisista vakiintuneista huolellisuusvelvoitetta koskevista periaatteista (YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeva ohjaavat periaatteet, OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille vastuulliseen liiketoimintaan), joiden mukaan huolellisuusvelvoite arvoketjussa tulee toteuttaa siellä missä riskit ovat suurimpia*." Mutta tämän etääntymisen vaikutukset ovat suuremmat kuin valtioneuvoston kirjelmä antaa ymmärtää, koska direktiivi tarkoituksessaan (artiklat 5 ja 6) tunnustaa sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet että OECD:n vastuullista yritystoimintaa koskevat suuntaviivat "kansainvälisesti tunnustettuina kehyksinä", jotka määrittelevät prosessin ja käsitteen "huolellisuusvelvoite", johon direktiivi pohjautuu. Myös komission

[1] Tran-Nguyen, E., et al. (2020). Status of Human Rights Performance of Finnish Companies (SIHTI) Project: Report on the status of human rights performance in Finnish companies. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:57, http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-737-3

[2] Komba, N et al. (2023) Towards inclusive European CSR legislation: Analysing the impacts of the EU corporate sustainability directive on LDC trade, Ministry for Foreign Affairs, Helsinki 2023: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-374-9

[3] Cambou et al (2025) The Cumulative Effects of EU Sustainability Legislation (CEULA): Impacts on Finnish firms, Ministry for Foreign Affairs, 2025:1, Helsinki, http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-793-8

työasiakirja (SWD(2025) 80, s.10) selventää, että *"[Direktiivi] muuttaa olemassa olevat kansainväliset vapaaehtoiset kehykset vastuullisesta yritystoiminnasta pakollisiksi vaatimuksiksi..[e]rityisesti YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet ja OECD:n monikansallisia yrityksiä koskevat suuntaviivat."* [oma käännös]. Ehdotetut muutokset COM(2025) 87 final ehdotuksessa kuitenkin muuttavat sekä "huolellisuusvelvoitteen" merkitystä että kumoavat tiettyjä keskeisiä periaatteita molemmissa kansainvälisissä kehyksissä tavalla, joka a) **ei voida katsoa olevan yhdenmukainen tarkoituksensa kanssa huolellisuusvelvoitteen osalta** b) ja että 'huolellisuusvelvoite' termi/prosessi ovat ehdotuksessa **ristiriidassa molempien näiden kansainvälisesti tunnustettujen kehysten kanssa.**

Muutokset johtavat siihen, että **direktiivi on suorassa ristiriidassa huolellisuusvelvoite periaatteen kanssa, sellaisena kuin se on määritelty YK:n ja OECD:n periaatteissa, erit. seuraavilta osin**:

- **Kumoaa riskiperusteista periaatetta** a) kohdistamalla huolellisuusvelvoitetta ainoastaan suoriin liikekumppaneihin tuotantoketjuissa b) rajoittamalla voimakkaasti tietojen pyytämistä toimittajilta.
- Poikkeaa YK:n periaatteista yritysten vastuusta sekä OECD:n suuntaviivoista **siirtämällä merkittävän osan vastuusta tuottaa "uskottavaa tietoa"** riskeistä toimitusketjun yrityksiltä "tiedotusvälineille ja kansalaisjärjestöille" (COM(2025) 87 final, art.21), samalla kun ehdotus rajoittaa voimakkaasti velvollisuutta kuulla asianomaisia osapuolia asianmukaisen huolellisuusvelvoite prosessissa.
- Poikkeaa YK:n periaatteista ja OECD:n suuntaviivoista, jotka edellyttävät, että huolellisuusvelvoite prosessi on **jatkuva ja jatkuvasti käynnissä**, muuttamalla direktiivin tarkastelutiheyttä yhdestä vuodesta viiteen vuoteen.
- Poikkeaa YK:n periaatteista, kun ehdotuksessa poistetaan siviilioikeudellista vastuuta koskevasta artiklasta säännös, joka valtuuttaa järjestön tai ammattiliiton, koska tämä vähentää uhrien **mahdollisuuksia** saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa. YK:n periaatteet selventävät, että valtion velvollisuus on varmistaa keinot **vähentää** oikeudellisia, käytännön ja muita merkityksellisiä esteitä, jotka voivat johtaa oikeussuojan epäämiseen. **Tässä tapauksessa valtioneuvoston kannattama direktiivi muutos ei vähennä esteitä, vaan vähentää keinoja, joilla uhrit voivat saada oikeutta**, erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevat.

Edellä mainitun perusteella katsomme, **että valtioneuvoston kanta tukea muutoksia on räikeässä ristiriidassa** sen kanssa, että "*Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että yritysvastuudirektiivi rakentuu edelleen OECD:n toimintaohjeissa monikansallisille yrityksille omaksutun kuusiportaisen huolellisuusprosessin varaan*" (s.25), koska tulkintamme mukaan keskeiset muutokset ovat suorassa ristiriidassa OECD:n huolellisuusvelvoiteprosessin sekä YK:n ohjaavien periaatteiden (jotka koskevat myös valtiollisia toimijoita) kanssa. Nämä ristiriidat eivät ole pelkästään neuvoteltavissa olevia 'yksityiskohtia' muutosehdotuksessa, kuten kohdassa 10.3 kirjelmässä kuvataan, vaan ne ovat **perustavanlaatuisia eli keskeisten muutosten lähtökohta direktiivitekstissä**. Huomautamme myös, että valtioneuvoston kirjelmässä kohdassa 10.3 **ei tunnusteta tai mainita YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita**, mikä tekee epäselväksi, kattaako valtioneuvoston kanta tukea COM(2025) 81 final -ehdotusta myös YK:n periaatteiden tunnistamista kokonaisuudessaan.

Yksityiskohtainen lausunto

1) U-kirjelmässä todetaan *"komission ehdotukset on valmisteltu nopealla aikataululla ja arvioi, että pitkäjänteisemmällä valmistelulla olisi voitu päästä yritysvastuusääntelyn toimivuuden kannalta vielä tarkoituksenmukaisempaan lopputulokseen"* (s.25) ja että *"komission ehdotusten valmistelussa tulisi huomioida paremman sääntelyn periaatteet ja pitää valitettavana, että ehdotuksesta muun muassa puuttuu vaikutusten arviointi".* Ottaen huomioon komission **sitoutumisen sääntelyn parantamiseen**, Omnibus-menettely herättää vakavia kysymyksiä komission sitoutumisesta näihin normeihin, erityisesti **konsultoivaan, avoimeen ja läpinäkyvään sekä näyttöön perustuvan päätöksentekoon,** mutta myös sitoutumisesta EUn perussopimuksen artikla 11:sta eli siihen että komissio kuulee laajasti asianomaisia osapuolia varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden. Myös U-kirjelmän lauseke jossa todetaan että muutosehdotuksessa on *erityisesti "[otettu] huomioon joidenkin sidosryhmien pyynnöt"* (s.13), on kuvaava. Olemme erittäin huolestuneita julkistettuun

tekstianalyysiin joka osoittaa, että yritysvastuudirektiivin tekstimuutokset ovat erityisesti kolmen keskieurooppalaiseen yritysjärjestön, eli ranskalaisen Mouvement des Entreprises de France (MEDEF International), saksalaisen Bundesverband der Deutschen Industrie e.V. (BDIn), sekä espanjalaisen Confindustria sanelemia [4]. Komissio ei ole esittänyt yritysvastuudirektiivin muutosehdotuksista vaikutustenarviota, ja olemassa olevista dokumenteista ei käy ilmi mihin arviointeihin ja mihin metodologiaan muutosehdotukset perustuvat.

2) U-kirjelmässä todetaan *”Komission mukaan ehdotetuilla muutoksilla yritysvastuudirektiivistä tulee oikeasuhteisempi, kun pyritään yksinkertaistamaan ja virtaviivaistamaan yritysten huolellisuusvelvoitteita vaarantamatta direktiivin tavoitteita ja EU:n kestävyyskehystä”* (s.13) Korostamme, että **direktiivin tavoitteena on varmistaa huolellisuusvelvoitteeseen liittyvät prosessit** (artikla 16) ja että direktiivi sisältää johdanto-osassaan määritelmän käsitteestä ’huolellisuusvelvoite’ viittaamalla suoraan "kansainvälisesti tunnustettuihin kehyksiin" eli **OECD:n huolellisuusohjeisiin (artikla 6) sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin ohjaaviin periaatteisiin** (artikla 5)**.** Mutta kuten valtioneuvoston kirjelmä itse toteaa (s.19)”*.. ehdotetut muutokset vievät huolellisuusvelvoitteen lakitasoista sääntelyä kauemmas kansainvälisistä vapaaehtoisista vakiintuneista huolellisuusvelvoitetta koskevista periaatteista (YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeva ohjaavat periaatteet, OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille vastuulliseen liiketoimintaan), joiden mukaan huolellisuusvelvoite arvoketjussa tulee toteuttaa siellä missä riskit ovat suurimpia*."

   Ehdotetut muutokset yritysvastuudirektiiviin **uhkaavat kuitenkin vaarantaa ja luoda perustavanlaatuisia jännitteitä** *yriysvastuudirektiivi-ehdotuksen* **'huolellisuusvelvoite' käsitteen** ja YK:n ihmisoikeusneuvoston vuonna 2011 hyväksymien *YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden* (UNGP:t) sekä *OECD:n toimintaohjeissa monikansallisille yrityksille* omaksutun kuusiportaisen huolellisuusprosessin kanssa. UNGP:t edellyttävät, että huolellisuusvelvoite arvoketjussa toteutetaan siellä, missä ***ihmisoikeusriskit ovat merkittävimmät, riippumatta siitä, onko suhde toimittajaan suora vai epäsuora***.

   Koska tämä periaate on sekä OECD:n ja YK:n periaatteiden peruspilari, tästä ei voida etääntyä "lakitasolla” ilman, että syntyy ylitsepääsemätön jännite ja ristiriita huolellisuusvelvoitteen suhteen yleisesti. Toisin sanoen, direktiivi "yritysten kestävän kehityksen huolellisuusvelvoitedirektiivi" ei olisi direktiivi huolellisuusvelvoitteesta, koska direktiivi kumoaisi yhden huolellisuusvelvoitteen keskeisimmistä periaatteista , eli **riskiperusteista periaatetta**.

   Tämä jännite johtanee lisääntyneeseen sekaannukseen ja hajanaisiin lähestymistapoihin, joita suomalaisyritysten on navigoitava, ja on selvää, että tämä ei tule yksinkertaistamaan huolellisuusvelvoitteen toimeenpanoa yrityksissä taikka jäsenvaltioissa. Yritysvastuudirektiivi ei voi ohittaa tai olla ristiriidassa UNGP:en kanssa vaarantamatta direktiivin tavoitteita ja EU:n kestävyyskehystä. Näiden jännitteiden vuoksi näemme, että riski on suuri, että suomalaisyrityksille tulee päällekkäisiä ja jopa ristiriidassa olevia huolellisuusvelvoiteprosesseja, jotka tulevat ***lisäämään hallinnollista takkaa*****,** ja että nämä ristiriidat tulvat tosiasiallisesti **heikentämään suomalaisyrityksien mahdollisuuksia sekä ympäristöön ja ihmisoikeuksiin kohdistuvien haitallisten vaikutusten tunnistamiseen, ehkäisemiseen ja lopettamiseen.**

   Huolellisuusvelvoite prosessi, olipa se lainsäädännöllinen tai ei, joka poikkeaa riskiperusteisesta periaatteesta, ei voida katsoa noudattavan "asianmukaisen huolellisuuden perusprosesseja", joten

[4] https://reclaimfinance.org/site/wp-content/uploads/2025/03/Analysis-of-Omnibus-final-proposal_Content-and-link-to-lobbying.pdf

katsomme, että valtioneuvoston kirjelmän johtopäätös *"Toisaalta sääntely kuitenkin edellyttäisi huolellisuutta koskevien perusprosessien olemassaoloa "* (s.19) on harhaanjohtava.

3) Kommission taustadokumentissa (SWD, 2025, 80 final, s.42), todetaan että **300 suurimmalle** EU-yritykselle vuosittaiset yritysvastuudirektiivi-ehdotuksen kustannussäästöt olisivat arviolta 480 000 euroa (/yritys). Valtioneuvoston kirjelmä (s.19) arvioi, että nykyisen direktiivin kustannukset ovat kertaluonteiset kustannukset noin 390 000–460 000 euroa ja toistuvat vuosittaiset kustannukset 220 000–290 000 euroa riippuen yrityksen alihankkijoiden määristä*. "Varovaisesti arvioiden ehdotus voisi kuitenkin keventää sääntelystä suomalaisille yrityksille aiheutuvia kustannuksia noin neljänneksellä. "* eli säästö **olisi noin 97 500–115 000 euroa kertaluonteisista kustannuksista ja 55 000–72 500 euroa toistuvista vuosittaisista kustannuksista.**

   Tämä osoittaa **selvästi suhteellisuuden puutteen**, sillä kustannussäästöt jäävät vähäisiksi verrattuna huolellisuusvelvoitteen suoraan heikentämiseen ja EU lainsäädännön ristiriitojen lisäämiseen kansainvälisen normien kuten YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeva ohjaavat periaatteiden ja OECD:n toimintaohjeiden kanssa.

4) **Rajoittamalla yritysvastuudirektiivin soveltamista suoriin toimittajiin** (tier 1) ja suuriin toimittajiin, >500 työntekijää, yritysvastuudirektiivi-ehdotus **näyttää heikentävän yritysvastuun peruslogiikkaa**, koska:
   a. Sijoittajat eivät voi uskottavasti evaluoida yrityksen ESG suorituskykyä ilman arvoketjuun liittyviä tietoja ihmisoikeusriskeistä tier 1 ulkopuolella.
   b. Sääntely, jolla on nämä rajoitukset, ei heijasta sitä miten globaalit toimitusketjut toimivat, erityisesti sektoreissa, joissa ihmisoikeusriskit ovat suuret.
   c. Kuluttajien on voitava luottaa siihen, että huolellisuusvelvoitetiedot ovat täydellisiä ja läpinäkyviä, ja että ne heijastavat globaalien arvoketjujen todellisuutta. Tämä luottamus on olennaista tietoon perustuvien valintojen ja vapaan markkinatalouden asianmukaisen toiminnan kannalta.
   d. Yritykset tulevat, jos yritysvastuudirektiivi-ehdotus hyväksytään sellaisenaan, kohtaamaan jännitteitä kansainvälisten normien (kuten UNGP:n) ja EU säädösten välillä mikä edelleen vaikeuttaa tehokasta huolellisuusvelvoite-työtä. Keskittyminen tier 1 toimittajiin myös ohjaa resursseja pois toimitusketjun osista, joissa merkittävimmät ihmisoikeusriskit tiedetään olevan, mikä johtaa tehottomaan ja alioptimaaliseen riskienhallintaan. Kuten komissaari Albuquerque itse totesi Omnibus-lehdistötilaisuudessa; *"By re-assessing the information and datapoints that are really needed, and not nice to have, we make reporting more meaningful and focused – as all those in need of information will more easily find what they are looking for".*

   Yritysvastuudirektiivin osalta, määräämällä tiedonkeruuta tier 1:een sen sijaan, missä riskit ovat merkittävimmät, yritysvastuudirektiiviehdotus pyrkii päinvastaiseen, eli **luomaan raportointia toimittajatasolla, joka ei ole merkityksellistä eikä olennaista.**

5) Huolellisuusvelvoitteen arvioinnin määrääminen vain joka viides vuosi: Tutkimukset osoittavat, että raportoinnin, arvioinnin ja seurannan on oltava jatkuvaa ollakseen tehokasta sekä yrityksen sisäisesti että ulkoisesti sidosryhmille, jotka esim. arvioivat ESG-riskejä[5]. Tämä on myös linjassa YK:n ohjaavien periaatteiden kanssa, jotka edellyttävät, että **huolellisuusvelvoiteprosessi on jatkuva ja jatkuvasti etenevä.**

[5] Zhang, Q., Ding, R., Chen, D., & Zhang, X. (2023). The effects of mandatory ESG disclosure on price discovery efficiency around the world. International Review of Financial Analysis, 89, 102811.

6) Vaikka U-kirjelmä toteaa, että ehdotettu ”sääntely sisältää myös tulkinnanvaraisuuksia, mikä on omiaan heikentämään oikeusvarmuutta” (s.19), **uudet, epämääräiset käsitteet**, kuten **’uskottava tieto’** ("plausible information"), joka on suoraan ristiriidassa OECDn eikä UNGP:en normien kanssa, tulevat itsessään lisäämään hallinnollista taakkaa. Uskottavan tiedon määritelmä ulkoistaa suuren osan yritysvastuusta ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi, "kansalaisjärjestöille ja luotettaville medioille" huolellisuusvelvoite-vaiheessa, jossa tunnistetaan rikkomuksia ja riskejä tier 1 ulkopuolella tietyissä ketjuissa ja muutetaan ne "uskottavaksi tiedoksi", jota yritykset voivat käyttää omassa riskikartoituksessa. Sekä UNGP:t että OECDn toimintaohjeet tekevät selväksi, että tätä vastuuta ei voida ulkoistaa yrityksiltä (tai Kommissiolta tai Suomen valtiolta) medialle ja kansalaisjärjestöille. Samalla, sidosryhmiä koskevilla muutoksilla, kansalaisjärjestöjen kuulemista rajataan, vaikka on selvää, että yritysvastuudirektiivi-ehdotuksessa niitä **vastuullisettaan kasvavassa määrin** huolellisuusvelvoitteen toimeenpanossa juuri ”uskottavan tiedon” keruussa.

7) **Yritysvastuudirektiivi-ehdotuksen huolellisuusvelvoitteen** de facto **uudelleen käsitteellistäminen** voidaan nähdä olevan **ristiriidassa olemassa olevien kansainvälisten normien**, kuten YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden, ihmisoikeusperusteisen käsityksen kanssa. Ehdotetut muutokset tähtäävät prosessien yksinkertaistamiseen ja kustannusten vähentämiseen **ainoastaan yrityksille, eikä ihmisoikeusrikkomusten uhreille.** Tämä sisältää kaventuneen ymmärryksen ja lisääntyneen epäselvyyden siitä, ketä katsotaan oikeudenhaltijaksi, kuka voi edustaa ihmisoikeusrikkomusten uhreja korjausprosesseissa ja mahdollisuuden EU-laajuiseen siviilioikeudelliseen vastuuseen. **Erityisesti ne muutokset, jotka joko tarkoituksellisesti tai tahattomasti lisäävät monimutkaisuutta ja asettavat suurempia vaatimuksia vakavien ihmisoikeusrikkomusten uhreille** – usein haavoittuvimmille ryhmille, kuten lapsityöntekijöille, siirtotyöläisille ja alkuperäiskansoille – ovat erittäin ongelmallisia. UNGP:t tekevät selväksi, että valtion velvollisuus on varmistaa tapoja vähentää oikeudellisia, käytännöllisiä ja muita merkityksellisiä esteitä, jotka voivat johtaa pääsyn epäämiseen korjauskeinoihin, erityisesti tehokkaiden oikeudellisten mekanismien kautta – **yritysvastuudirektiivi-ehdotus uhkaa heikentää tätä velvollisuutta merkittävästi.**

8) Kuten valtioneuvoston kirjelmä toteaa (s.19), jatkuvasti muuttuva sääntely-ympäristö aiheuttaa epävarmuutta yrityksissä ja vähentää luottamusta toimintaympäristöön. Kuten CCR:n UM:lle laatima CEULA-tutkimus [6] osoittaa, suurimmat huolenaiheet suomalaisille yrityksille kestävyyssääntelyn osalta eivät ole yliregulaatio, kilpailukyky tai byrokratia, vaan **pikemminkin EU:n itsensä luoma epävarmuus.** Tämä sisältää riskin, että EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja vihreän siirtymän keskeiset tavoitteet voivat vaarantua avaamalla tason 1 sääntelyä uudelleen. Jos yritykset eivät voi kehittää pitkäaikaisia huolellisuusvelvoite-strategioita, on olemassa riski, että ne siirtyvät reaktiiviseen-strategialla.

Ehdotettu direktiivi myös **käytännössä palkitsisi reaktiivisimmat yritykset ja kilpailullisesti rankaisisi proaktiivisimpia yrityksiä**, sillä jälkimmäiset ovat jo alkaneet uudistaa globaaleja arvoketjujaan yritysvastuudirektiivin logiikan mukaisesti. Ehdotetut muutokset tulevat jossain määrin rankaisemaan juuri suomalaisia suuryrityksiä, jotka kauttaaltaan ovat edenneet pitkälle yritysvastuudirektiivin toimeenpanossa [7] ja palkitsemaan erit. niitä keski- ja eteläeurooppalaisia yrityksiä jotka ovat historiallisesti perässähiihtäjiä yritysvastuun saralla.

---

[6] Cambou et al (2025) The Cumulative Effects of EU Sustainability Legislation (CEULA) : Impacts on Finnish firms, Ministry for Foreign Affairs, 2025:1 Helsinki, http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-793-8;

[7] Tran-Nguyen, E., et al. (2020). Status of Human Rights Performance of Finnish Companies (SIHTI) Project: Report on the status of human rights performance in Finnish companies. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:57, http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-737-3

9) U-kirjelmässä todetaan, että *"[y]ritysvastuudirektiivi on luonteeltaan sääntelyä, jossa suoria mittareita direktiivin ihmisoikeuksien ja ympäristön suojelua koskevien parannusten arvioimiseksi on ollut haastavaa määritellä."* (s.20). **Tämä lause on tieteellisesti harhaanjohtava, ja ongelmallinen esimerkiksi ottaen huomioon, että valtioneuvosto itse on tilannut ja julkaissut niin sanotun SIHTI-raportin[8], joka käyttää ns. CHRB-menetelmää mitatakseen YK:n ohjaavien periaatteiden noudattamista kvantitatiivisesti.** Oikeampi väite olisi, että vuonna 2024 käyttöön otettua direktiiviä ei voida arvioida alle vuoden kuluttua – tämä itsessään on vahva osoitus siitä, miksi direktiiviä ei tässä vaiheessa pitäisi avata tasolla 1. Sama epävarmuus koskee hallinnollisten kustannuksien nousu-arviointia, kuten CEULA-tutkimus myös selvästi osoittaa.

10) Ehdotetulla EU:n laajuisen siviilioikeudellista vastuuta koskevan järjestelmän poistamisella jolla jätettäisiin yritykset jäsenvaltioissa sovellettavien vahingonkorvausvastuujärjestelmien piiriin, ei tue **harmonisoinnin tasoa koskevaa muutoslogiikkaa,** jossa pyritään lisäämään tasapuolisia toimintaedellytyksiä EU:ssa varmistamalla että säännösten erot eri jäsenvaltioissa vähenisivät.

Helsingissä 29.4.2025

Nikodemus Solitander
Dr.Sc. (econ.), Director, CCR - Centre for Corporate Responsibility, CCR/Hanken School of Economics, http://www.ccr-helsinki.org, email: solitander@hanken.fi , tel: +358 40 3521451

8 [8] Tran-Nguyen, E., et al. (2020). Status of Human Rights Performance of Finnish Companies (SIHTI) Project: Report on the status of human rights performance in Finnish companies. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:57, http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-737-3